

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาค่าใช้จ่ายและการเรียกเก็บเงินพิเศษที่นำไปสู่การบริโภคความรู้ของการศึกษาในระบบ เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายที่ผู้ปกครองต้องใช้จ่ายเพิ่มเติมที่บ้านเพื่อการศึกษาของบุตรหลาน และเพื่อศึกษากลไกและตรรกของสถานศึกษาที่ทำให้เกิดการบริโภคความรู้ โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและการใช้กระบวนการกลุ่มกับผู้ปกครองในพื้นที่เป้าหมาย ของเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 5 เขตของจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยชี้ว่า ในภาพรวมค่าใช้จ่ายที่ผู้ปกครองต้องจ่ายต่อคนต่อ 1 ภาคเรียน คือ ระดับปฐมวัย เป็นเงิน 5,750 บาท ระดับประถมศึกษา เป็นเงิน 14,085 บาทระดับมัธยมศึกษา เป็นเงิน 24,705 บาทและค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมที่ผู้ปกครองต้องใช้จ่ายเพื่อ การศึกษาของบุตรหลาน เช่น ค่าใช้โทรศัพท์มือถือ ค่ากวาดวิชา ค่าใช้คอมพิวเตอร์ ค่าใช้จ่ายในการหาความรู้เพิ่มเติม และค่าอุปกรณ์การจัดกิจกรรมพิเศษ ทั้งนี้ถ้าพิจารณาตามพื้นที่เขตการศึกษาและขนาดของโรงเรียนแล้ว ค่าใช้จ่ายดังกล่าวจะแตกต่างกันด้วย

ในประเด็นกลไกและตรรกนั้น พบว่า ตรรกของผู้ปกครองคือ ในกรณีที่อยู่เขตชนบท ผู้ปกครองจะพิจารณาสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนเพราะจะได้ไม่ต้องเดินทางไกล ส่วนค่าธรรมเนียมและวิธีชำระค่าธรรมเนียม จะพิจารณาที่อัตราค่าธรรมเนียมที่ไม่สูงและสามารถผ่อนชำระได้ ในด้านคุณภาพโรงเรียน ผู้ปกครองในเขตชุมชนเมืองจะถือเป็นเกณฑ์อันดับแรก ส่วนกลุ่มเพื่อนทางสังคม พบว่า ผู้ปกครองในเขตชนบทจะให้บุตรหลานเรียนได้เรียน โรงเรียนเดียวกัน ในขณะที่ผู้ปกครองในเขตเมืองจะให้ลูกเรียนในโรงเรียนที่เป็นตัวแทนของฐานะเพื่อสร้างพื้นฐานที่ดีให้กับลูก นอกจากนั้นสำหรับนักเรียนที่เป็นเด็กเล็ก ผู้ปกครองจะให้เรียนใกล้บ้านหรือใกล้ที่ทำงาน ส่วนกลไกการเรียกเก็บเงินค่าธรรมเนียม กิจกรรมวิชาการ เงินอุดหนุนและอื่นๆจะแจ้งในที่ประชุมผู้ปกครองหรือแจ้งทางไปรษณีย์ ส่วนค่าใช้จ่ายอื่นๆนั้นครูประจำชั้นจะแจ้งผ่านนักเรียน ซึ่ง โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางทั้งในเขตเมืองและชนบทจะเรียกเก็บบ่อยครั้งกว่า

ในประเด็นค่าใช้จ่ายพิเศษนั้นสะท้อนให้เห็นถึงความคาดหวังต่อผู้ปกครองที่คาดหวังว่านี่คือการลงทุนเพิ่มที่จะทำให้บุตรหลานมีคุณภาพมากขึ้น มีอนาคตที่ดี การลงทุนจึงมิได้หมายถึง การลงทุนที่เกี่ยวกับการศึกษาโดยตรง แต่เป็นการลงทุนเพื่อให้ลูกหลานเข้าถึงการบริโภคความรู้ได้มากกว่าคนอื่น การวิจัยยังพบอีกว่า ค่าใช้จ่ายที่ผู้ปกครองจ่ายนั้นส่วนมากจะเป็นค่าใช้จ่ายพิเศษในกิจกรรมต่างๆ อย่างไรก็ตาม ผู้ปกครองสะท้อนความคิดเห็นว่าเป็นการคุ้มค่าและความพอใจ บางกลุ่มมีความพึงพอใจระดับปานกลาง และบางกลุ่มมีความพึงพอใจน้อย ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายพิเศษที่ผู้ปกครองจ่ายนั้น เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และมักอธิบายว่าเป็นความจำเป็นเพื่อสร้างศักยภาพในการแข่งขันให้กับลูกหลาน